

ทักษะเบื้องต้นการให้การปรึกษา
ในงานสังคมสงเคราะห์

Basic Skills in Social Work Counseling

ทักษะเบื้องต้นการให้การปรึกษาในงานสังคมสงเคราะห์

Basic Skills in Social Work Counseling

บรรณาธิการ : อัญมณี บุรณทานนท์

กองบรรณาธิการ : สุรางค์รัตน์ วศินารมภ์
สิริพรรณ ศรีมีชัย
มาลี จิระวัฒนานนท์

ISBN : 978-974-466-381-8

พิมพ์ครั้งที่ 1 : มกราคม 2552

จำนวนพิมพ์ : 1,000 เล่ม

ราคา : 60 บาท

พิมพ์ที่ : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด
90/6 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 34/1 ถนนจรัญสนิทวงศ์
แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ 10700
โทร. 0-2424-3249, 0-2424-3252
โทรสาร. 0-2424-3249, 0-2424-3252

คำนำ

ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่า ปัจจุบันมีงานวิชาการของคณาจารย์ ที่ใช้ในการเรียนการสอนด้านการสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ไม่มากนัก รวมทั้งราคาหนังสือในปัจจุบันก็มีราคาสูง ประกอบกับงานเขียนเพื่อใช้ในการเรียนการสอนของคณาจารย์มักกระจาย ขาดการรวบรวมตีพิมพ์ให้เป็นระบบ จึงควรส่งเสริมให้คณาจารย์ประจำภาควิชา ได้เขียนงานวิชาการประกอบการเรียนการสอน มีการตีพิมพ์เผยแพร่งานดังกล่าวเป็นรูปเล่ม และจำหน่ายในราคาถูกที่นักศึกษาสามารถหาอ่านได้

ทักษะการให้การปรึกษาทางสังคมสงเคราะห์ เป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ ทั้งในฐานะเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพ การเสริมพลังผู้ใช้บริการ รวมทั้งเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำให้ผู้ใช้บริการตระหนักและเข้าใจตนเอง (Self-realized) และบำบัดผู้มาใช้บริการ ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานในวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ซึ่งในปัจจุบันทักษะการให้การปรึกษาทางสังคมสงเคราะห์ ยังต้องการการพัฒนา และทำให้มีความลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทั้งในหมู่คณาจารย์ นักศึกษา และผู้ปฏิบัติงาน

ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ขอขอบคุณ รศ.ดร. สุวิฉญา เปี่ยมญาติ ที่เขียนหนังสือ “ทักษะเบื้องต้นการให้การปรึกษาในงานสังคมสงเคราะห์” เล่มนี้ ให้ภาควิชาฯ ตีพิมพ์เป็นงานวิชาการ ของภาควิชาฯ และหวังว่างานชิ้นนี้จะเป็นจุดเริ่มของการพัฒนาทักษะการให้การปรึกษาทางสังคมสงเคราะห์ และงานวิชาการด้านสังคมสงเคราะห์ต่อไป

อัญมณี บุรณกานนท์

หัวหน้าภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

คำปรารภของผู้เขียน

ขอขอบคุณภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ให้โอกาสและให้การสนับสนุนการเขียนหนังสือ ทักษะเบื้องต้นการให้การปรึกษาในงานสังคมสงเคราะห์ (Basic Skills in Social Work Counseling) เล่มนี้ เนื้อหาสาระที่เขียนประยุกต์มาจากประสบการณ์ตรงของผู้เขียนในการสอนวิชา การให้การปรึกษาในงานสังคมสงเคราะห์ ทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ผสมกับประสบการณ์ตรงจากการให้บริการที่ผ่านมา ตัวอย่างที่ยกมาอธิบายประกอบนั้น จะเขียนเป็นภาษาพูดอยู่ภายใต้เครื่องหมายอัฒประกาศ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงการสื่อสารตามที่เป็นอยู่ในปรากฏการณ์จริง

อนึ่ง ทักษะการให้การปรึกษาในงานสังคมสงเคราะห์ของปัจเจกบุคคลมีความเป็นอัตลักษณ์ และหลากหลาย ขึ้นอยู่กับการประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีธรรมชาติขององค์กรที่ให้บริการสังคมสงเคราะห์ ผู้ใช้บริการ สถานการณ์ และบริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อม หลอมรังสรรค์สะสมต่อเนื่อง มาเป็นศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงาน ไม่มีรูปแบบตายตัวให้ท่องจำนำไปปฏิบัติ จึงต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม ผู้เขียนขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ในการผลิตสร้างศิลป์ทางวิชาการเล่มนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัจฉรา เปี่ยมญาติ

มกราคม 2552

สารบัญ

	หน้า
การให้การปรึกษาในงานสังคมสงเคราะห์	1
ความเชื่อ ค่านิยมพื้นฐาน	2
กระบวนการและขั้นตอน	4
การให้การปรึกษารายบุคคลและกลุ่ม	6
ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการให้การปรึกษา	8
การฟังอย่างตื่นตัว	8
ทฤษฎีสำคัญไฉน	19
ทักษะอื่นในการให้การปรึกษา	30
ทักษะการให้ข้อมูล	30
ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ	31
ทักษะการตอบสนองด้วยความดีใจอย่างถ่องแท้	32
ตัวอย่างการให้การปรึกษาสังคมสงเคราะห์	36
กับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ	
ข้อพึงสังวร/หลุมพรางหรือกับดักการสร้างสัมพันธภาพ	39
ในกระบวนการให้การปรึกษาสังคมสงเคราะห์	
บรรณานุกรม	46
ประวัติผู้เขียน	49